

การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการและพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอควนโดนและควนกาหลง จังหวัดสตูล

ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล พชรินทร์ เสริมการดี และ ทวนทอง ธนนิมิตร ¹

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหิดล

125/502 ถนนพลพิชัย ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

โทรศัพท์: 083 1739525 E-mail: p_thaweeburus@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการและพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรม และความต้องการของนักท่องเที่ยว และ 3) เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย ชุมชนบ้านโดน ปาหนัน อำเภอควนกาหลง และชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดน และนักท่องเที่ยวในอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จำนวน 400 คน ผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโดน ปาหนัน และชุมชนบ้านทุ่งมะปราง พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงมีหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตก ลำคลอง ภูเขา บ่อน้ำร้อน และอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวยังคงมีความสวยงามและมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือกิจกรรมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ และกิจกรรมเพื่อศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ และมาตรการของชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวมุสลิม สำหรับสถานที่พักในพื้นที่ ยังมีจำนวนไม่มาก ได้แก่ รีสอร์ท โฮมสเตย์ และเต็นท์ ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 60 คน สำหรับร้านอาหารในพื้นที่มีเฉพาะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งให้บริการในวันเสาร์-อาทิตย์ ทางชุมชนจึงมีบริการอาหารที่จัดทำเอง ซึ่งเป็นอาหารในท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์

จากการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากการบอกกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ โทรศัพท์ เว็บไซต์ แผ่นพับโบว์ลัวร์ และวิทยุ ส่วนใหญ่ชอบเดินทางกับเพื่อน ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 2 – 3 วัน สถานที่พักคือ รีสอร์ท และกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด คือ ล่องแก่ง รองลงมา คือ เดินป่า/ศึกษาธรรมชาติ ชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน ชมสวนและชมผลไม้ สำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสภาพแหล่งท่องเที่ยวระดับมากที่สุด ในประเด็นความสวยงาม ทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ การเดินทางสะดวก มีเรื่องราวที่น่าสนใจ และมีความสะอาด นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านกิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวระดับมากที่สุด ในประเด็นมีป้ายบอกทาง/ป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ และมีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยประเด็นสาธารณูปโภค

พร้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และนักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านการบริการและความปลอดภัยระดับมากที่สุดทั้งประเด็นมาตรการรักษาความปลอดภัย และการบริการ/เป็นเจ้าบ้านที่ดี

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ รูปแบบการจัดสถานที่ท่องเที่ยว รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ รูปแบบการประชาสัมพันธ์ และรูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จำนวน 2 โปรแกรม

คำสำคัญ: ศักยภาพ รูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

Abstract

A study potential and pattern of conservative tourism in Kwaundon and Kwaunkarong districts, Satun province, has objectives 1) a study potential of conservative tourism management in community 2) a study behavior and needs of tourism and 3) a study conservative tourism pattern in community to related to behavior and needs of visitor. The research is case study at Tonphanan village, Kwaunkarong districts and Tungkamang village, Kwaundon districts. Sampling is 400 visitors in Kwaundon and Kwaunkarong districts. Result, surrounds of studies site had many natural resource attractions such as water fall, mountain, hot spring, Tale pan national park, so the area can classify activities 2 types 1) conservation natural resource and 2) natural leaning and studies. In the area have community law for conservation natural resource so relation with Islamic community. The spaces of resident such as resort and home stay have a limit so supported about 60 visitors, and restaurant specific in travel area so will be open at Saturday and Sunday, and type of foods is local.

Tourism behavior; gets information from neighbors is first, second from television website leaflet and radio. Almost tourism will be come with friend and the time to stay in the area during 2-3 dates, molt people like rafting, second is travel in forestry and natural study, survey in community and test a fruit in garden. Tourism needs; Tour resources are basinful and rich environment, easy to transportation and have high value in history and clean, so they need to activity/route of travel first rate is guidepost so should to clear and

related to many active and other paces to travel. The tourism need to harmonize every issue so an infrastructure is main issue. Tourism need to service and security so is preventive of security and service/good ownership home.

Pattern of conservation tourism with relative to community potentials behavior and needs of traveler has 4 patterns 1) pattern of place 2) pattern of Convey knowledge 3) pattern of promotion and 4) pattern of Tourism program that interaction to route of tourism between Kwaundon and Kwaunkarong had 2 programs.

Keywords: Potential, Pattern, Conservative tourism

1. บทนำ

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามและทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ ประชากรมีทั้งที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ลักษณะสังคมเป็นพหุวัฒนธรรม ทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย ประกอบกับ วิสัยทัศน์ของจังหวัดสตูลที่ว่า “เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเกษตรยั่งยืน เมืองท่าฝั่งอันดามัน สร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้” ทำให้จังหวัดสตูลมีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง สำหรับอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งที่สามารถเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกันได้ เช่น น้ำตกพาหนะ น้ำตกโดนปลิว บ่อน้ำพุร้อน คลองโดน อุทยานแห่งชาติทะเลบันและสวนเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลามหลายอย่างที่น่าสนใจ เช่น การหุงข้าวในบ้องไม้ การชงชาชัก การทำอาหารและขนมพื้นบ้าน เป็นต้น ด้วยความเหมาะสมดังกล่าวทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง และในปัจจุบันได้มีการมีชุมชนที่มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง เช่น กลุ่มล่องแก่ง-เดินป่า บ้านโดนพาหนะ อำเภอควนโดน ซึ่งได้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเอง ซึ่งมีกิจกรรมหลักๆ คือ ล่องแก่งที่คลองโดน กิจกรรมเดินป่า และชมสวนเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น หรือเครือข่ายความร่วมมืออนุรักษ์ที่พิทักษ์ทรัพยากรต้นน้ำโดนปลิว ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดน ซึ่งมีกิจกรรมหลัก ได้แก่ การศึกษาธรรมชาติ การปล่อยปลาและปลูกต้นไม้ เป็นต้น แต่ในการบริหารจัดการของกลุ่มดังกล่าวยังพบกับปัญหาหลายๆ อย่าง เช่น การบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยังไม่สอดคล้องบริบทของพื้นที่และความต้องการของนักท่องเที่ยว และชาวบ้านยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอนุรักษ์ ซึ่งในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นมียุทธศาสตร์สำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ดังนั้นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าศักยภาพของชุมชนบ้านโดนพาหนะ อำเภอควนกาหลง และชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดน ในด้านแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และการบริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร และสนใจศึกษาว่าพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวในอำเภอควนกาหลงและอำเภอควนโดนเป็นอย่างไร รวมถึงศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลลบทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรม และความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สุรเชษฐ์ เชษฐมาลี และดร.ชนิ เอมพันธุ์ (2538): สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและทรงคุณค่าในพื้นที่นั้น
2. เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบและมีการจัดการอย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำและช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้และการให้การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความประทับใจ และประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งจะสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องทางด้านการอนุรักษ์ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นตลอดจนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น มากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีต จนกระทั่งปัจจุบันนี้เรียกว่า conventional tourism ซึ่งมักจะเป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะใหญ่ๆ ที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักจะตกอยู่กับผู้ประกอบการ หรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

4. วิธีดำเนินงาน

1. ศึกษาศักยภาพของชุมชน เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยการศึกษา

เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชนในอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

2. สืบหาพฤติกรรมและความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota Samplings) จำแนกตามอำเภอและสถานที่แหล่งท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 400 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือด้านสภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการบริการและความปลอดภัย

3. ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

5. ผลการศึกษา/การทดลอง

จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านโดนปาทัน อำเภอควนกาหลง และชุมชนบ้านทุ่งมะปริง อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง

1.1.1 บ้านโดนปาทัน

1) คลองโดน เป็นคลองที่มีสายน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม เป็นช่วงเวลาที่ปริมาณน้ำค่อนข้างมาก เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมล่องแก่ง และตลอดเส้นทางจะมีต้นไม้ใหญ่ทั้งสองฝั่ง

2) น้ำตกโดนปาทัน เป็นน้ำตกต้นน้ำของหมู่บ้าน มีโขดหินและแอ่งน้ำที่สามารถเล่นน้ำได้ ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวนิยมมาเล่นน้ำและนั่งเล่น และในบริเวณดังกล่าวมีร้านอาหารและร้านจำหน่ายของที่ระลึก ซึ่งจำหน่ายเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์

3) บ่อน้ำพุร้อนบ้านโดนปาทัน ซึ่งประกอบไปด้วยน้ำพุร้อนเล็กๆ หลายบ่อ ไหลลงมารวมเป็นบ่อขนาด 2X6 เมตร บริเวณดังกล่าวมีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ และสถานที่จอดรถ เป็นต้น ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวนิยมมาอาบน้ำหรือแช่น้ำในวันเสาร์ – อาทิตย์ ช่วงเวลาตอนเช้าหรือตอนเย็น

4) เส้นทางเดินป่าบนภูเขาทางมี 2 ลักษณะ คือเส้นทางเดินป่าสำหรับไปเข้าเย็นกลับ ไม่พักค้างคืน และเส้นทางเดินป่าระยะไกล แบบนอนพักค้างคืน โดยนักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมกับพรรณไม้ต่างๆ และน้ำตกต้นห้วย ที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งห่างจากถนน ประมาณ 2 กิโลเมตร

1.1.2 บ้านทุ่งมะปริง

1) คลองมาเหลา เป็นคลองที่มีสายน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้าน

2) อุทยานแห่งชาติทะเลบัน ที่มีบึงทะเลบันซึ่งเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่กลางหุบเขา และในบริเวณดังกล่าวมีศาลาทำน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน มีบ้านพักและร้านอาหารซึ่งเปิดในวันเสาร์ – อาทิตย์

3) น้ำตกยาโรย อยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติทะเลบัน มีจำนวน 9 ชั้น แต่ละชั้นเป็นแอ่งสามารถเล่นน้ำได้

4) น้ำตกโดนปลิว อยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติทะเลบัน มีจำนวน 5 ชั้น โดยชั้นหลักชื่อ “โดนลำพร้าว” มีหน้าผาน้ำตกสูงราว 40 เมตร กลายเป็นแอ่งน้ำชิ่ง ชื่อ “วังบ่อ” กับ “วังเตย” เหมาะสำหรับการอาบน้ำเล่น

1.2 ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพของชุมชนบ้านโดนปาทันและบ้านทุ่งมะปริง จังหวัดสตูล ในการรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนี้

1.2.1 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านโดนปาทันและบ้านทุ่งมะปริง มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) กิจกรรมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติได้แก่ เก็บขยะในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ กำหนดเขตเพาะเลี้ยงปลาและการปล่อยปลา ปลูกต้นไม้ และทำฝายกั้นน้ำ

2) กิจกรรมเพื่อศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติได้แก่ การจัดค่ายเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรทางธรรมชาติ การล่องแก่ง การเดินป่าหรือเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และชมสวนและชมผลไม้

1.2.2 การกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์และมาตรการของชุมชนเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ชุมชนบ้านโดนปาทันและบ้านทุ่งมะปริง ได้มีการกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์และมาตรการเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม และมีความสอดคล้องตามหลักศาสนาและวิถีชีวิตของทั้ง 2 ชุมชน ดังนี้

1) ห้ามนักท่องเที่ยวนำเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่ที่กำหนด เนื่องจากขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

2) ห้ามนำแก้วหรือถุงพลาสติกเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากพลาสติกเป็นขยะที่กำจัดยาก และเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

3) งดใช้ไฟฟ้าหลังเที่ยงคืน เพื่อลดการใช้พลังงานเพื่อลดภาวะโลกร้อน

4) ในการเดินป่า ห้ามนำของป่าทุกชนิดออกจากป่า

5) การจัดเวรยามเพื่อตรวจสอบการเข้าออกของคนนอกพื้นที่ เพื่อป้องกันการบุกรุกหรือทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

6) การล่องแก่งหรือเดินป่าตามเส้นทางที่ชุมชนกำหนดเท่านั้น

1.2.3 การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

1) สถานที่พัก ภายในชุมชนบ้านโดนปาหนันและบ้านทุ่งมะปริงประกอบด้วย รีสอร์ท โฮมสเตย์ และบ้านพักของหน่วยงานราชการ ซึ่งยังมีจำนวนน้อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) สถานที่พักในชุมชนบ้านโดนปาหนัน ประกอบด้วย วันฮาร์ทรีสอร์ท ที่นายทุนในพื้นที่สร้างขึ้น อยู่ใกล้กับบ่อน้ำร้อนบ้านโดนปาหนัน ปัจจุบันมีจำนวน 3 หลัง โดยแต่ละหลังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวประมาณ 4 – 5 คน และรีสอร์ทที่กลุ่มล่องแก่ง-เดินป่า บ้านโดนปาหนันรวมทุนกันสร้างขึ้น ปัจจุบันมีจำนวน 2 หลัง นอกจากนี้ยังมีการเตรียมพื้นที่สำหรับกางเต็นท์ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน นอกจากนี้ยังได้สร้างอาคารสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ในบริเวณบ่อน้ำร้อนบ้านโดนปาหนัน

1.2) สถานที่พักในชุมชนบ้านทุ่งมะปริง ประกอบด้วย รีสอร์ทที่นายทุนในพื้นที่สร้างขึ้น และทุ่งยางโฮมสเตย์ที่ทางเครือข่ายความร่วมมืออนุรักษ์พืชพันธุ์ทรัพยากรต้นน้ำโดนปลิวสร้างขึ้นในบริเวณป่าต้นน้ำโดนปลิว มีจำนวน 3 หลัง นอกจากนี้ยังมีที่พักของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ประมาณ 30 คน พร้อมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ ห้องน้ำ และศาลาสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ

2) ร้านอาหาร ภายในชุมชนบ้านโดนปาหนันและบ้านทุ่งมะปริงมีร้านอาหารจำนวนไม่มาก จะมีเฉพาะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งเปิดบริการเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ แต่ทางชุมชนมีบริการอาหารที่จัดทำเอง ซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ และใช้วัตถุดิบจากชุมชน ได้แก่ พืชผักปลอดสารพิษ และอาหารว่างที่ทำโดยกลุ่มแม่บ้านในชุมชน

2. พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจพฤติกรรมและความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ซึ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.5 เพศหญิง ร้อยละ 45.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 54.7) อายุ 21 – 35 ปี (ร้อยละ 39.8) และเป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 33.3) ผลการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 สื่อที่ได้รับและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่าส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากการบอกกล่าว (ร้อยละ 38.7) ส่วนใหญ่เดินทางกับเพื่อน (ร้อยละ 53.7) ระยะเวลาในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ 2 – 3 วัน (ร้อยละ 50.0) สถานที่พักส่วนใหญ่คือ รีสอร์ท (ร้อยละ 57.8) และกิจกรรมท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ ล่องแก่ง (ร้อยละ 61.5) ดังตาราง 1 - 2

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของสื่อที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

สื่อที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
การบอกกล่าว	155	38.7
เว็บไซต์	113	28.3
แผ่นพับ/โบชัวร์	98	24.5
วิทยุ	53	13.2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยว

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการท่องเที่ยว/ครั้ง		
1 วัน	119	29.6
2 – 3 วัน	200	50.0
มากกว่า 3 วัน	78	19.4
ไม่ระบุ	3	0.9
บุคคลที่เดินทางด้วย		
คนเดียว	7	1.9
เพื่อน	215	53.7
ครอบครัว	159	39.8
ไม่ระบุ	19	4.6
สถานที่พัก		
รีสอร์ท	231	57.8
กางเต็นท์	125	31.4
โฮมสเตย์/ชุมชน	75	18.6
ที่พักของหน่วยงานราชการ	24	5.9
กิจกรรม		
ล่องแก่ง	89	61.5
เดินป่า/ศึกษาธรรมชาติ	70	48.7
ชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน	55	38.5
ชมสวนผลไม้และชิมผลไม้	41	28.2
อาบน้ำแร่	33	23.1
ปลูกป่า	94	20.5
ขี่จักรยาน	22	15.4
เก็บขยะ	11	7.7

2.2 ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

จากการสำรวจข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการระดับมากที่สุดในด้านสภาพแหล่งท่องเที่ยวและด้านการบริการและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.59 และ 5.57 ตามลำดับ และมีความต้องการระดับมากในด้านกิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.47 และ 5.29 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสภาพแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุดในประเด็นแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม ทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ การเดินทางสะดวก มีเรื่องราวที่น่าสนใจ และแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด มีค่าเฉลี่ย 5.81, 5.79 , 5.57 , 5.56 , 5.51 และ 5.29 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านกิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวระดับมากที่สุดในประเด็นมีป้ายบอกทาง/ป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ และมีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.61 , 5.59 และ 5.56 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับมากทุกประเด็น และนักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านการบริการและความปลอดภัยระดับมากที่สุดทั้งประเด็นมาตรการรักษาความปลอดภัย และการบริการ/เป็นเจ้าบ้านที่ดี มีค่าเฉลี่ย 5.62 และ 5.52 ตามลำดับ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
สภาพแหล่งท่องเที่ยว	5.59	1.20	มากที่สุด
1. แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม	5.81	1.11	มากที่สุด
2. แหล่งท่องเที่ยวสะอาด	5.51	1.35	มากที่สุด
3. ทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์	5.79	1.17	มากที่สุด
4. การเดินทางมีความสะดวก	5.57	1.28	มากที่สุด
5. มีเรื่องราวที่น่าสนใจ	5.56	1.14	มากที่สุด
6. มีวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ	5.29	1.13	มาก
กิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยว	5.47	1.28	มาก
1. มีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ	5.56	1.14	มากที่สุด
2. มีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ	5.59	1.34	มากที่สุด
3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติมีความสะดวก	5.13	1.30	มาก
4. มีป้ายบอกทาง/ป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน	5.61	1.35	มากที่สุด
สิ่งอำนวยความสะดวก	5.29	1.42	มาก
1. สาธารณูปโภคพร้อม	5.42	1.43	มาก
2. สถานที่จอดรถเพียงพอและสะดวก	5.37	1.60	มาก
3. ร้านอาหาร/การบริการอาหารเพียงพอ	5.18	1.34	มาก
4. อาหารสะอาดและอร่อย	5.23	1.32	มาก
5. ห้องน้ำสะอาดและเพียงพอ	5.15	1.45	มาก
6. สถานที่พักผ่อนสบาย	5.36	1.36	มาก
การบริการและความปลอดภัย	5.57	1.26	มากที่สุด
1. มาตรการรักษาความปลอดภัยครอบคลุมทุกพื้นที่	5.62	1.23	มากที่สุด
2. การบริการเป็นเจ้าบ้านที่ดี	5.52	1.28	มากที่สุด

3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังนี้

3.1 รูปแบบการจัดสถานที่ท่องเที่ยว

3.1.1 จัดเตรียมสถานที่ให้มีความสะอาด สวยงาม มีการต้อนรับของเจ้าบ้านที่ดี

3.1.2 จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความเพียงพอ ได้แก่ สาธารณูปโภค ที่พัก ที่จอดรถ อาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น

3.1.3 ติดป้ายสื่อความหมายในบริเวณต่างๆ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

3.1.4 จัดแผนที่ภูมิศาสตร์หรือเส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในบริเวณใกล้เคียง

3.1.5 มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกพื้นที่

3.1.6 กำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ และมาตรการของชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวมุสลิม

3.2 รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

3.2.1 การบรรยายเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและทรัพยากรทางธรรมชาติให้นักท่องเที่ยว

3.2.2 การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยการสาธิต เช่น การหุงข้าวในกระบอกไม้ไผ่

3.2.3 เป็นวิทยากรบรรยายในสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ

3.2.4 การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและทรัพยากรทางธรรมชาติผ่านทางเว็บไซต์

3.3 รูปแบบการประชาสัมพันธ์

3.3.1 จัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยว

3.3.2 จัดทำแผ่นพับ ใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยว

3.4 รูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จำนวน 2 โปรแกรม ดังนี้

3.4.1 โปรแกรมท่องเที่ยวช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม มีรายละเอียด ดังนี้

วันแรก

10.00 – 11.00 น. เดินทางถึงที่พัก คือทุ่งยางโสมสเคย์ บ้านทุ่งมะปริง อ.ควนโดน โดยมีชาวบ้านและสมาชิกเครือข่ายความร่วมมืออนุรักษ์พิทักษ์ทรัพยากรต้นน้ำโดนปลิวร่วมต้อนรับและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กับ

11.00 – 12.30 น. เรียนรู้ธรรมชาติตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ / ทำกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อม ในบริเวณคลองมาเลสา

12.30 – 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้าน (ปลอดสารพิษ)

13.30 – 14.00 น. เดินทางไปยังน้ำตกโดนปลิว

14.00 – 16.30 น. ร่วมกันปลูกป่า/เก็บขยะ และเล่นน้ำในบริเวณน้ำตกโดนปลิว

16.30 – 17.00 น. เดินทางกลับไปยังที่พัก

17.00 – 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น ซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้าน (ปลอดสารพิษ)

18.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง

07.00 – 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า

08.00 – 09.00 น. เดินทางไปยังบ่อน้ำพุร้อน บ้านโดนปาหนัน อำเภอควนกาหลง โดยมีชาวบ้านและกลุ่มล่องแก่ง-เดินป่า บ้านโดนปาหนันมาร่วมต้อนรับ

09.00 – 11.30 น. เดินทางไปยังคลองโดนเพื่อล่องแก่ง โดยระหว่างทางมีการแวะชิมผลไม้ที่สวน

	ผลไม้
11.00 – 13.00 น.	ชมการสาธิตการหุงข้าวโดยใช้กระบอกล้าง ไม้ไผ่ และรับประทานอาหารกลางวัน ในบริเวณบ่อน้ำพุร้อน
13.00 น.	เดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

3.4.2 โปรแกรมท่องเที่ยวช่วงเดือน พฤศจิกายน – เมษายน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

วันแรก

10.00 – 10.30 น.	เดินทางถึงที่พักในบริเวณบ่อน้ำร้อนบ้าน โตน อ.ควนกาหลง โดยมีชาวบ้านและ ชุมชนล่องแก่ง-เดินป่า บ้านโตนปาหนัน มาร่วมต้อนรับ
10.30 – 11.30 น.	เดินป่าบนภูเขาทางหิม เพื่อศึกษา ธรรมชาติและชมความสวยงามของ น้ำตกต้นห้วย
12.00 – 12.30 น.	ชมการสาธิตการทอดแหเพื่อหาปลา สำหรับการปรุงอาหารกลางวัน
12.30 – 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.30 – 14.30 น.	เดินทางถึงน้ำตกต้นห้วย
14.30 – 15.30 น.	เล่นน้ำในบริเวณน้ำตกต้นห้วย
15.00 – 17.30 น.	เดินทางกลับมายังที่พัก
17.30 – 18.30 น.	ชมการสาธิตการหุงข้าวโดยใช้กระบอกล้าง ไม้ไผ่และรับประทานอาหารเย็น
18.30 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง

06.00 – 07.30 น.	อาบน้ำหรือแช่น้ำแร่ ที่บ่อน้ำร้อนบ้านโตน ปาหนัน
07.30 – 08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30 – 10.00 น.	เดินทางไปยังบ้านทุ่งมะปราง อ.ควนโดน โดยมีชาวบ้านและสมาชิกเครือข่าย ความร่วมมืออนุรักษ์พืชพันธุ์ทรัพยากร ต้นน้ำโตนปลิวมาร่วมต้อนรับ
10.00 – 12.00 น.	เรียนรู้ธรรมชาติตามเส้นทางศึกษา ธรรมชาติ หรือ ทำกิจกรรมรักษา สภาพแวดล้อม ในบริเวณคลองมาเหลา
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งเป็น อาหารพื้นบ้าน (ปลอดสารพิษ)
13.00 น.	เดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้าน
โตนปาหนัน และชุมชนบ้านทุ่งมะปราง พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงมีหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตก ลำ
คลอง ภูเขา บ่อน้ำร้อน และอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ซึ่งแหล่ง
ท่องเที่ยวดังกล่าวยังคงมีความสวยงามและมีทรัพยากรทาง
ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ แบ่งเป็น
2 ประเภท คือกิจกรรมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทาง
ธรรมชาติ ได้แก่ เก็บขยะในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆกำหนดเขต

เพาะเลี้ยงปลาและการปล่อยปลา ปลุกต้นไม้ ทำฝายกั้นน้ำ และ
รณรงค์การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ และกิจกรรมเพื่อศึกษาและ
เรียนรู้ธรรมชาติ ได้แก่ การจัดค่ายเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรทาง
ธรรมชาติ ล่องแก่ง เดินป่าหรือเส้นทางศึกษาธรรมชาติ นอกจากนี้
ยังได้มีการกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ และ มาตรการของชุมชน
เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของ
ชาวมุสลิม สำหรับสถานที่พักในพื้นที่มีจำนวนไม่มาก ได้แก่ รีสอร์ท
โฮมสเตย์ และเต็นท์ ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 60
คน สำหรับร้านอาหารในพื้นที่มีเฉพาะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว
ต่างๆ ซึ่งให้บริการในวันเสาร์-อาทิตย์ แต่ทางชุมชนมีบริการอาหาร
ที่จัดทำเอง ซึ่งเป็นอาหารในท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์

จากการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว
พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากการบอกกล่าว
รองลงมาคือ เว็บไซต์ แผ่นพับ/โบชัวร์ และวิทยุ ส่วนใหญ่ชอบ
เดินทางกับเพื่อน ระยะเวลาท่องเที่ยว 2 – 3 วัน สถานที่พักคือ ริ
สอร์ท และกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด คือ ล่องแก่ง รองลงมา คือเดิน
ป่า/ศึกษาธรรมชาติ ชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน ชมสวนและชิมผลไม้
นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสภาพแหล่งท่องเที่ยวระดับมาก
ที่สุดในประเด็นความสวยงาม ทรัพยากรทางธรรมชาติมีความอุดม
สมบูรณ์ การเดินทางสะดวก มีเรื่องราวที่น่าสนใจ และมีความ
สะอาด นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านกิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยว
ระดับมากที่สุด ในประเด็นมีป้ายบอกทาง/ป้ายสื่อความหมายที่
ชัดเจน มีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ และมีการเชื่อมโยงกับ
แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ระดับมาก และนักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านการ
บริการและความปลอดภัยระดับมากที่สุดทั้งประเด็นมาตรการรักษา
ความปลอดภัย และการบริการ/เป็นเจ้าบ้านที่ดี

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สอดคล้องกับ
ศักยภาพของชุมชน พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว
แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบการจัดสถานที่ท่องเที่ยว ที่เน้น
ความสะอาด สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวก ติดแผนที่ทาง
ภูมิศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยวและป้ายสื่อความหมายในบริเวณต่างๆ 2) รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ
เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว ภูมิปัญญาชาวบ้าน ระบบนิเวศวิทยา
และทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยการบรรยาย การสาธิต และผ่าน
สื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ 3) รูปแบบการประชาสัมพันธ์ การจัดทำสื่อที่
เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เว็บไซต์ แผ่นพับ/โบชัวร์ เป็นต้น และ
4) รูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแหล่ง
ท่องเที่ยวระหว่างอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง จำนวน 2
โปรแกรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึง
การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้แก่ชาวบ้านและเยาวชน
2. ควรจัดทำสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยวในชุมชน เช่น เว็บไซต์ และควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้
ทันสมัย
3. ควรจัดทำสื่อป้ายสื่อความหมายในบริเวณต่างๆและ
เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบ
นิเวศและทรัพยากรทางธรรมชาติ
4. ควรอบรมมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น ให้สามารถถ่ายทอด
เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

5. ควรให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่ชาวบ้านในการให้บริการและเป็นเจ้าบ้านที่ดี

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง(สกอ.) ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณสมาชิกกลุ่มล่องแก่ง-เดินป่า บ้านโดนปานัน และเครือข่ายความร่วมมืออนุรักษ์พิทักษ์ทรัพยากรต้นน้ำโดนปลิว ผู้นำชุมชนและชาวบ้านชุมชนบ้านโดนปานันและบ้านทุ่งมะปริง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลประกอบการวิจัย ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหิดลที่เอื้อเวลาในการทำวิจัย และสมาชิกในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนด้วยดีเสมอมา

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ศิริวรรณ เสรีรัตน์.พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา,(2544).
- [2] ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์.การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว.พิมพ์ครั้งที่2.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,(2542).
- [3] ประทีป บุญแจ้ง.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านเกาะปากจั่น ต.ปากจั่น อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา,(2544).
- [4] นัยนา ทองศรีเกตุ.การพัฒนาระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนศิรีวัง อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช,(2544).
- [5] เขวลิต สิริฤทธิ์. การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างมีส่วนร่วมในตำบลกรุงชิง จังหวัดนครศรีธรรมราช,(2544).
- [6] กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2554, มีนาคม,12). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism). [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/About_Eco.html.
- [7] องค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น. (2554, มีนาคม,18). ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.[ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.hatsompaen.org/?name=knowledge&file=readknowledge&id=4>.